

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

(بازنگری شده)

مقطع کارشناسی ارشد

ارتباط تصویری

کارگروه ویژه: هنر

مصوبه هشتصد و چهل و یکمین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۹۲/۶/۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته ارتباط تصویری

کارگروه ویژه: هنر

رشته: ارتباط تصویری

گرایش:

مقطع: کارشناسی ارشد

کد رشته:

شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی، در هشتصد و چهل و یکمین جلسه مورخ ۹۲/۶/۲، برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته ارتباط تصویری را به شرح زیر تصویب کرد:

ماده ۱: برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته ارتباط تصویری از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم‌الاجراء است:

الف) دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می‌شوند.

ب) مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تأسیس می‌شوند و تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی هستند.

ماده ۲: این برنامه بازنگری شده از تاریخ ۹۲/۶/۳ جایگزین برنامه درسی مقطع کارشناسی ارشد رشته ارتباط تصویری مصوب دویست و هفتاد و نهمین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی مورخ ۱۳۷۳/۴/۱۲ شده است و برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند، لازم‌الاجراء است.

ماده ۳: برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته ارتباط تصویری در سه فصل: مشخصات کلی، جداول دروس و سرفصل دروس برای اجراء به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ابلاغ می‌شود.

رأی صادره هشتصد و چهل و یکمین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی مورخ ۹۲/۶/۲ درخصوص برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته ارتباط تصویری:

۱. برنامه درسی بازنگری شده مقطع کارشناسی ارشد رشته ارتباط تصویری که از سوی دانشگاه هنر تهران و هنر اصفهان پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.
۲. این برنامه از تاریخ تصویب به مدت پنج سال قابل اجراء است و پس از آن نیازمند بازنگری است.

حسین نادری منتظری

نایب رئیس شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی

سعید قدیمی

دبیر شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی

فصل اول:

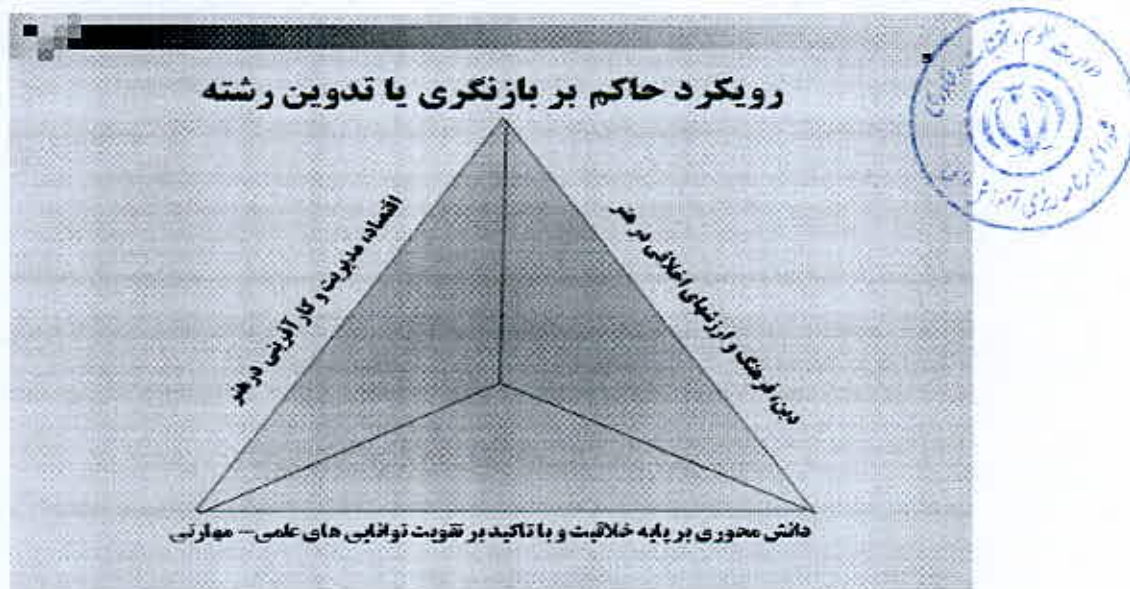

پیش گفتار

از آنجا که مبانی نظری اکثر رشته های هنری، مبتنی بر تفکرات و اصول زیبایی شناسی غربی است، و نیز با توجه به تحولات و پیشرفت های روزافزون علوم، تدوین رشته های هنری و سرفصل های آن، با توجه به نیاز و ضرورت های جامعه امروز امری اجتناب ناپذیر است. این رشته ها که اکثراً زاده تفکر ایرانی- اسلامی هستند، به شناخت جریان های فکری، مبانی دینی و تطابق آنها با جریان های فرهنگی و هنری نیازمندند. محصول نهایی رشته های هنری در مقابل فرهنگ و هنر بیگانه، ناکارآمد و نارسا بوده و از تحولات شتابان جامعه اسلامی به دور است، و این محصول ویژگی های زیر را کمتر همراه خود دارد:

- انعطاف لازم در مقابل تغییرات
- به روز بودن
- جنبه های کاربردی
- آمایش و نیازسنجی
- غنای محتوایی
- تغییرات ملی، منطقه ای و بین المللی

به همین دلیل رویکرد حاکم بر تدوین این رشته در سه محور خلاصه می شود؛ اول: دانش محوری، دوم: محور دین، فرهنگ و ارزش های اخلاقی در هنر و سرانجام محور سوم: اقتصاد، مدیریت و کارآفرینی در هنر که این سه محور در شکل زیر نشان داده شده است:

با توجه به سه محور فوق شاخص های هر کدام به شرح زیر است:

الف - شاخص ها و سنجه های دانش محوری:

مقصود از دانش محوری و غنی سازی این است که نسبت به جایگاه فعلی علم و فن آوری در جهان، رشد کمی و کیفی مناسبی وجود داشته باشد. بدیهی است غنی سازی اختصاص به علم خاصی نداشته و می تواند در همه علوم طبیعی اعم از علوم پایه، فنی، پزشکی، کشاورزی، دامداری و غیره نیز مطرح شود.

۱. **روزآمدی:** آخرین مطالعات، تحقیقات و دستاوردهای علمی در هر حوزه ای باید مورد توجه باشد و محور آموزش قرار گیرد. برای این منظور منابع متعدد و به روزی به دروس رشته اضافه شده است.

۲. **روش شناسی:** تأکید بایسته روش علمی در هر حوزه ای، و اختصاص واحدهای درسی لازم برای تسلط علمی و کسب مهارت ها، به روش تحقیق مناسب آن حوزه و گسترش روش های تحقیق کمی و کیفی نیازمند است.

۳. **آموزش - پژوهش محور:** در این رشته تأکید بر روحیه پژوهشگری، کنجکاوی، حقیقت جویی و فراهم آوردن زمینه های دانشی، مهارتی لازم چون تفکر خلاق، تفکر انتقادی و ارزیابی بر اساس نورآوری است، نه محفوظات و پاسخ های کلیشه ای.

۴. **نظریه پردازی:** از آنجا که پویایی و موتور محرکه هر علمی در واقع تئوری ها و نظریه های آن علم است، لازم است بحث نظریه پردازی در هر علمی رونق بیشتر، ساماندهی مناسب تر و جهت گیری عمیق تری یابد. در واقع یکی از شاخص های غنی سازی علم، نظریه پردازی و ابداع نظریه های جدید در آن علم است. همچنین توجه به دیدگاه های مخالف نیز ضروری است.

۵. **جامع نگری:** جدایی علوم و شاخه های آن از یکدیگر، غنای لازم را از هر علمی سلب می کند. امروزه بازگشت تدریجی به سمت عناوین میان رشته ای، پاسخی به همین نیاز است. افزون بر لزوم اطلاع رسانی و آگاهی و شناخت از علوم همجوار و نزدیک، لازم است به سمت نگاه جامع و جامع نگری در علوم نیز باشیم تا بتوانیم به صورت یکپارچه نیازهای واقعی انسان را پاسخگو باشیم.

۶. **اهداف نظام آموزشی:** توجه به اهداف نظام آموزشی نیز می تواند بخشی از رشته های درسی، دروس و سرفصل ها را معین نماید. هر چند اهداف نظام آموزشی رابطه نزدیکی با نیازسنجی جامعه دارد، ولیکن همواره منطبق با هم نیست، چرا که اهداف می تواند نیازهای جدیدی را ایجاد کرده یا برخی نیازها را تعدیل نماید؛ البته اهداف آموزشی نیز نیازمند پایش مستمر است.

۷. **گسترش مهارت ها:** امروزه در روان شناسی یادگیری و فراگیری دانش از اکتساب مهارت ها متمایز می شود. از آنجا که دانش به خودی خود در بسیاری از شاخه ها مفید نیست مگر آنکه کارآمدی داشته باشد و در عرصه عمل، بتواند وظیفه خدمت رسانی مناسب را ایفا نماید، می بایست دانشجویان مهارت های لازم را نیز کسب کنند. از این رو نظام آموزشی ما برای جهت گیری به سوی بومی سازی باید به سمت آموزش، گسترش مهارت ها و مهارت آموزی نیز پیش رود تا نتیجه دانش برای کشور مفید واقع شود.

سعی ما بر این است که با استفاده از نظرات متخصصان و صاحبان تجربه در رشته ... بتوانیم به شاخص های فوق دست یابیم.

ب- شاخص های ارزش مداری:

افزون بر محور قبلی، با توجه به فرهنگ و معارف غنی اسلامی و برتری مبانی علوم منبعث از وحی نسبت به علوم موجود، تحوّل برنامه ها در این بخش نیز ضرورت دارد و بحث ارزش مداری درخصوص تدوین برنامه های درسی قابل بحث است.

۱. بومی سازی:

بومی سازی به معنای سازگاری، تناسب و هماهنگی دانش موجود با فرهنگ، تمدن و جامعه ایران است.

۲. نیازسنجی و آمایش سرزمین:

بدهی است با توجه به شرایط اقلیمی، جغرافیایی و فرهنگی نیازها، مشکلات و مسائل خاصی در جامعه مطرح شود. براساس پایش ها و پیمایش های لازم این نیازها باید دقیقاً روشن و متناسب با همین نیازها، دانش ها و رشته های مربوطه شکل گیرد؛ در کنار این مسئله باید به سطح بندی مقاطع تحصیلی کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری نیز توجه شود.

۳. شناخت فرهنگ و تمدن ایران - اسلامی:

لازم است در همه رشته ها دانشجویان با میراث گرانبهای علمی و فرهنگی ایران در رشته مربوطه که توسط اندیشمندان گذشته این مرز و بوم به رشته تحریر درآمده، آشنا شوند و آنها را بررسی کنند. البته آشنایی دقیق دانشجویان با تمدن ایرانی - اسلامی ما در گذشته (به ویژه قرن ۴ و ۵ هجری، قبل از حمله مغول) و تحلیل آن به طور کلی برای همه دانشجویان الزامی است و تأثیرات روان شناختی مهمی در خود باوری فرهنگی دارد.

۴. انسان محوری:

از آنجا که انسان اشرف مخلوقات است و جانشین خدا بر روی زمین و با توجه به اینکه در نظام های بزرگ دنیا توسعه پایدار به سمت انسان محوری رفته است، سعی شده در رشته های تدوینی، انسان به عنوان محور اصلی قلمداد شود. چرا که انسان محوری منتج به خدا محوری می شود.

۵. نگاه تربیتی:

در همه رشته ها و سرفصل ها باید نگاه تربیتی و اخلاق حرفه ای به گونه ای با متون درسی عجین شود؛ زیرا از منظر اسلام هدف مهم علوم همین بعد تربیتی انسان هاست که امروز مغفول واقع شده است. برای دستیابی به محور ارزش مداری سعی شده است دو کار ویژه صورت گیرد: اول اینکه دروس پایه و نیز پروژه های دانشجویان با رویکرد ارزش مداری مورد تدوین مجدد قرار گیرد و دوم اینکه در دوره کارشناسی ارشد با دو درس مبانی زیباشناسی هنر و مبانی جامعه شناسی هنر گامی در این محور برداشته شود.

ج- شاخص های اقتصاد، کارآفرینی و مدیریت:

افزون بر دو محور قبلی برای دستیابی به اهدافی همچون: ایجاد زمینه شکوفایی استعدادها، ایجاد خلاقیت، ابتکار و فراگیری، توانمندسازی دانش آموختگان آموزش عالی به منظور کارآفرینی و ورود به بازار کار و نیز ایجاد ارتباط مؤثر بین دانشگاه ها و دستگاه های اجرایی، بخش های غیر دولتی، در جهت ارتقای مهارت ها و به کارگیری یافته های علمی در جامعه، لازم بود محور دیگری با عنوان اقتصاد، کارآفرینی و مدیریت با شاخص های زیر در نظر گرفته شود:

۱. **کسب مهارت ها:** نقطه ضعف دانش آموختگان مراکز آموزش عالی عدم کسب مهارت های لازم در زمینه آموخته ها و دانش های فراگرفته در دوران تحصیل است. توانمند سازی و امکان به کارگیری آموخته های تخصصی در زمینه رشته های تحصیلی از شاخص های مهم این محور است.

۲. **نوآوری و خلاقیت در بازار کار:** اگر توانایی های ذهنی برای ایجاد یک تفکر جدید یا مفهومی جدید را خلاقیت و به کارگیری و تجلی آن فکر و توانایی ذهنی را نوآوری بدانیم، این دو خصلت از جمله شاخص های هستند که باید مورد نظر جدی قرار گیرند.

۳. **منافع اقتصادی:** یکی از مواردی که انجام یک عمل و داشتن مهارت را پایدار و مستمر خواهد ساخت توجه به منافع اقتصادی آن عمل و مهارت است؛ چه بسا مهارت ها و هنرهایی که به دلیل نداشتن منافع اقتصادی مناسب به بونه فراموشی سپرده شده اند و دیگر وجود خارجی ندارند. لذا این شاخص باید مورد توجه قرار گیرد.

۴. **کاربردی بودن:** حلقه ارتباطی و پیوند دانش با جامعه، و امکان کاربردی بودن و کاربردی شدن یک دانش، در محیط پیرامون است. معارف بسیاری در حوزه علوم اجتماعی کسب می شوند که امکان به کارگیری آن در صحنه اجتماع فراهم نیست؛ این گونه معارف و دانش ها به تدریج در یک چهارچوب نظری و تئوری باقی مانده و هیچ گاه ما به ازاء عینی برای نتایج آن فراهم نمی شود.

برای دستیابی به محور فوق دو کار ویژه صورت گرفت: یک، برنامه ریزی در جهت تجاری سازی و ورود محصولات و پروژه های دانشجویان به بازار کار، دو، اضافه کردن سه درس، مبانی و اصول علم اقتصاد، مبانی کارآفرینی و مبانی سازمان مدیریت در دوره کارشناسی و دو درس اقتصاد هنر و کارآفرینی هنر در دوره کارشناسی ارشد در رشته

این برنامه درسی شامل فصل های زیر است:

فصل اول: جدول های درسی شامل: دروس الزامی و اختیاری.

تعداد واحدهای الزامی: ۲۰ واحد

تعداد واحدهای اختیاری: ۶ واحد

پایان نامه: ۶ واحد

فصل دوم: جدول رویکرد محورهای سه گانه تدوین رشته که با توجه به شاخص های هر محور مشخص می کند که هر درس کدام یک از شاخص ها را داراست.

فصل سوم: سرفصل دروس است که برای هر درس یک شناسنامه کامل شامل: کد درس، عنوان درس، تعداد و نوع واحد درسی، پیش نیاز، هم نیاز، روش ارزیابی، روش تدریس، نیاز به سفر، هدف درس، رئوس مطالب و مهم تر از همه، منابع آن درس را مشخص می کند.

فصل دوم:

جداول دروس

۱. دروس الزامی:

دروس همیار	دروس پیشیار	تعداد ساعت کلاس				تعداد واحد				عنوان دروس	شماره درس
		آزمایشگاهی	کارگاهی	عملی	نظری	آزمایشگاهی	کارگاهی	عملی	نظری		
				۹۶	۱۶			۳	۱	ارتباط تصویری تخصصی ۱ (گرافیک رسانه های چاپی)	۱
				۹۶	۱۶			۳	۱	ارتباط تصویری تخصصی ۲ (رسانه های الکترونیک و چندرسانه- ای)	۲
				۹۶	۱۶			۳	۱	ارتباط تصویری تخصصی ۳ (گرافیک محیطی)	۳
					۳۲				۲	روش تحقیق در هنر	۴
				۶۴	۱۶			۲	۱	گرافیک و هنر جدید	۵
				۶۴	۱۶			۲	۱	اصول دیزاین	۶
										پایان نامه	۷
				۴۱۶	۱۱۲			۱۳	۷	جمع کل	

	۶ واحد	پایان نامه
--	--------	------------

۲. دروس اختیاری:

ردیف	عنوان درس	تعداد ساعت کلاس				تعداد واحد			
		آزمایشگاهی	کارگاهی	مجلس	نظری	آزمایشگاهی	کارگاهی	مجلس	نظری
۱	پیش از چاپ، چاپ، بعد از چاپ				۳۲				۲
۲	وابسته در گرافیک			۳۲	۱۶			۱	۱
۳	رسانه‌های نوین بصری				۳۲				۲
۴	گرافیک خبری				۳۲				۲
۵	زبان تخصصی				۳۲				۲
۶	ارتباط شناسی			۳۲	۱۶			۱	۱

دانشجو موظف است ۶ واحد از واحدهای اختیاری پیشنهادی را در طی تحصیل اخذ نماید.

**جدول ارزش گذاری شاخص های
دانش محوری، ارزش مداری و
کار آفرینی**

ردیف	نام درس	دانش محوری						ارزش‌مداری				اقتصاد مدیریت و کارآفرینی			
		روزآمدی	روش‌شناسی	آموزش-پژوهشی و	نظریه پردازی	جامدگری	اهدافنظام آموزشی	گسترش مهارت‌ها	نیازسنجی و آمایش سرزمین	شناخت فرهنگ و تمدن ایرانی-اسلامی	انسان محوری	نگاه‌بینی	کسب مهارت‌ها	نوآوری و خلاقیت در بازار کار	منافع اقتصادی
۱	ارتباط تصویری تخصصی ۱	+				+	+			+		+	+		+
۲	ارتباط تصویری تخصصی ۲	+				+	+			+		+	+		
۳	ارتباط تصویری تخصصی ۳	+				+	+			+	+	+	+		+
۴	روش تحقیق در هنر		+			+	+					+	+		+
۵	گرافیک و هنر جدید	+	+			+	+			+		+	+		+
۶	اصول دیزاین		+			+	+			+		+	+		+
۷	پیش از چاپ، چاپ، بعد از چاپ	+	+			+	+			+		+	+		+

۸	رایانه در گرافیک	+	+		+	+									+					+
۹	وسانه‌های نوین بصری		+			+									+					+
۱۰	گرافیک خبری		+			+									+					+
۱۱	زبان تخصصی	+				+									+					+
۱۲	ارتباط شناسی	+	+												+					+

جدول افتراق رشته

قدیم با جدید

شرح درس قدیم	شرح درس جدید				شرح درس قدیم	شرح درس جدید													
	تعداد منابع درس	نوع درس	تعداد واحد				تعداد منابع درس	نوع درس	تعداد واحد										
ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع درس	تعداد منابع درس	عنوان درس	تعداد واحد	نوع درس	تعداد منابع درس	عنوان درس	تعداد واحد	نوع درس	تعداد منابع درس	عنوان درس	تعداد واحد	نوع درس	تعداد منابع درس			
۱	کارگاه تخصصی ارتباط تصویری ۱ (زبان و بیان تصویر)	3	اصلی	ندارد	ارتباط تصویری تخصصی ۱ (گرافیک) رسانه‌های چاپی	۳	اصلی	۷	هدف برنامه فیل، به صورت غیر شفاف و همراه با کلی گویی غیر مشخص است و تکلیف دانشجو و استاد در آن روشن نیست؛ ولی در برنامه پیشنهادی جدید، منطبق مورد گفت و گو در سراسر ترم، به صورت دقیق و مشخص، رسانه های چاپی است و چگونگی تمرینات هم حتی تعیین شده است. در سرفصل فیل نیز بهمانه وجود دارد و تمرینهای آزاد با انواع چاپ مرتبط با گرافیک، عملکرد شخصی را بیان نمی کند و معلوم نیست یعنی چه. یا در سطر بعد، تمرین های آزاد، محدوداً مشخص ندارد و تقریباً تمام آثار گرافیکی را شامل می شود و با «تجارب نمونه هایی از طرح و اجرا و پرداخت گرافیکی، یعنی چه»	۱	ارتباط تصویری ۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱

از این ها گذشته، تغییرات بسیاری که نشر دومتری در

<p>طراحی و اجرای آثار گرافیکی به وجود آورده، خود دلیل کافی برای نیاز نگارش دوباره به برنامه مصوب ۱۳۶۹ است که اگر از بهای آن هم بگذریم، به صورت ریشه ای و جمهوری نیاز به تغییرات اساسی داشته که با تحول صورت گرفته روز، همسنگی شود.</p>	<p>۴</p>	<p>اصلی</p>	<p>۳</p>	<p>۱</p>	<p>۱</p>	<p>ندارد</p>	<p>ندارد</p>	<p>ارتباط تصویری تخصصی ۲ (رسانه های الکترونیک و چند رسانه ای)</p>	<p>۲</p>	<p>کارگاه تخصصی ارتباط تصویری ۲ (تصویرسازی پیشرفته)</p>
<p>در برنامه مصوب سال ۱۳۶۹، گرافیک محیطی به صورت یک درس اختیاری دو واحدی ارائه شده است؛ اما در تغییرات سال ۱۳۹۰، با توجه به اهمیت و گستردگی گرافیک محیطی که تالیفات محیطی - که خود زیر مجموعه های فراوان دارد- و نیز چتر گرافیک محیطی قرار می گیرد، این مهمت به صورت یک کارگاه چهار واحدی پیشنهاد شده که</p>	<p>۵</p>	<p>اصلی</p>	<p>۳</p>	<p>۱</p>	<p>۱</p>	<p>ندارد</p>	<p>ندارد</p>	<p>ارتباط تصویری تخصصی ۲ (گرافیک)</p>	<p>۳</p>	<p>کارگاه تخصصی ارتباط تصویری ۳ (فتو)</p>

مرفصل گسترده و به روز نری نسبت به کارگاه در واحدی لیلی دارد	2	اصلی	2	مجمعی	روش تحقیق در هنر	4	گرافسم)
	2	اصلی	2	مجمعی	روش تحقیق در هنر	4	گرافسم)
	3	اصلی	1	مجمعی	گرایک و هنر جدید	5	گرافسم)
	1	اصلی	2	مجمعی	اصول دیزاین	6	گرافسم)

<p>در درس مصوب سال ۱۳۶۹، با عنوان «اجرا و پرداخت و نظارت فنی بر چاپ» ، هدف درس، انجام دوز و منظور از عبارت « طراحی فنی گرافیکی » مشخص نیست که چگونگی توانایی عملی در آن مفهوم مشخص را به ذهن شاغلی کند. علاوه بر این، فن آوری چاپ از ۱۳۶۹ تاکنون تحولات و رشد بسیاری را شاهد بوده است و دواج نشر روزمیری در این بازه زمانی و استفاده گسترده از رایانه در طراحی و انبرای آثار چاپی، تقاضای در این صنعت به وجود آورده است که در درس بازنگری شده، این تحولات لحاظ شده است.</p>	۶	اختیاری			2	پیش از چاپ، چاپ، بعد از چاپ	ندارد	اختیاری		1	1	اجرا و پرداخت و نظارت فنی بر چاپ	۷
<p>در دروس مصوب ۱۳۶۹، این درس را در نظر نگرفتند زیرا در آن زمان نشر روزمیری و استفاده گسترده از رایانه در آثار گرافیکی هنوز رایج نبوده است. شکی نیست که امروزه با کاربرد بسیار زیاد رایانه در طراحی و انبرای آثار گرافیکی وجود چنین دروسی با سرفصلی که اشاره شده، ضروری و سودمندی باشد.</p>	8	اختیاری			2	رایانه در گرافیک							۸

این درس جدید، با هیچ کدام از دروس اختیاری مصوب ۱۳۶۹ مشابهت ندارد و همان گونه که از نام آن برمی آید، مرتبط با جدیدترین شیوه‌های ارتباط با مخاطب در رسانه‌های دیداری دمه‌های اخیر می باشد.	7	اختیاری								رسانه های نوین بصری	2					9
با توجه به در نظر گرفته شدن این صحت در دروس مصوب ۱۳۶۹، امکان مقایسه وجود ندارد. اتفاق نیست که امروزه گرافیک خبری و اطلاع رسان و این وجه از کاربرد گرافیک امنیت ویژه و روز افزون دارد و وجود این درس با سرفصلی که برای آن پیشنهاد شده است، می تواند کارایی و سودمندی لازم را داشته باشد.	11	اختیاری								گرافیک خبری	2					10
	2	اختیاری								زبان تخصصی	2					11

